

KONUNGSBRÉF

um setning Alþingis.

48

5. sept.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Vér viljum hérmeð veita yður sem forsætisráðherra
Vorum umboð til þess í Voru nafni að setja Alþingi, er koma á saman
til reglulegs fundar mánudaginn 1. október 1934.

Gjört á Amaliuborg, 5. september 1934.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Hermann Jónasson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um meðferð og sölu mjólkur og rjóma o. fl.

49

10. sept.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Forsætisráðherra og landbúnaðarráðherra Vor hefir
þegnlega borið upp fyrir Oss, að ástand það, sem nú er í landinu um með-
ferð og sölu mjólkur og rjóma og fleiri mjólkurafurða, sé með öllu óvið-
unandi og þurfi skjótra aðgerða um lagfæringu þess. Lög nr. 97, 19. júní
1933, hafi reynzt algerlega ófullnægjandi og ónothæf, og að við eldri ákvæði,
sem um þessi mál séu til, verði eigi unað lengur og sé af ýmsum ástæðum
nauðsynlegt að geta þegar í stað byrjað á að koma mjólkursölumálunum
í viðunanlegt horf, þar sem hér sé um að ræða eitt af aðalmálum landbún-
aðarins, sem nú standi mjög höllum fæti hjá mjólkurframleiðendum sem
öðrum, sem landbúnað stunda. Þar sem með nýju fyrirkomulagi og bættu
skipulagi á meðferð og sölu mjólkur og fleiri mjólkurafurða virðist muni
mega takast að gera umbætur, sem orðið geti bæði framleiðendum og neyt-

49
10. sept.

endum að verulegu liði, teljum Vér brýna nauðsyn bera til þess að setja samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar bráðabirgðalög um þetta efni, svo að þegar sé hægt að byrja á framkvæmdum til lagfæringar þessum þætti viðskiptalífsins í landinu.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

Við sölu mjólkur og rjóma skal landinu skipt í svæði, er nefnist verðjöfnunarsvæði. Að jafnaði markar sú aðstaða verðjöfnunarsvæði, að hægt sé þar að selja daglega góða og óskemmda mjólk og rjóma frá mjólkurbúum, einu eða fleirum, sem viðurkennd eru til þess af landbúnaðarráðherra, enda sé kaupstaður eða kauptún innan þeirra takmarka. Jafnframt skal mjólkursölunefndinni skylt, er verðjöfnunarsvæðin eru ákveðin, að taka tillit til þess, hvaða mjólkurbú hafa notið markaðar í hlutaðeigandi kaupstöðum eða kauptúnum.

Er öllum mjólkurframleiðendum óheimilt að selja mjólk eða mjólkurafurðir utan þess verðjöfnunarsvæðis, sem þeir eru á, sbr. þó 10. gr. Hér er þó undanskilin sala á osti, súru skyri, smjöri, niðursoðinni mjólk og þurrmjólk.

2. gr.

Í öllum þeim kaupstöðum og kauptúnum, þar sem fram getur farið dagleg sala á mjólk og rjóma frá mjólkurbúum, sem viðurkennd verða til þess af landbúnaðarráðherra, skal gjald, er nefnist verðjöfnunargjald, lagt á alla neytlumjólk og rjóma sem selt er, hvort heldur frá mjólkurbúum, félögum eða einstökum mönnum. Gjald þetta má nema allt að 5% af útsöluverði mjólkur og rjóma, en heimilt er þó að hækka gjaldið, ef sérstök þörf krefur, enda komi samþykki landbúnaðarráðherra til.

Undanþegin verðjöfnunargjaldi er mjólk, sem framleidd er á ræktuðu landi innan sama kaupstaðar og kauptúns, sem hún er seld í. Undanþágan gildir fyrir eina kú fyrir hvern fullræktaðan hektara af túni, sem framleiðandi notar til fóðurframleiðslu innan kaupstaðarins eða kauptúnsins.

3. gr.

Verðjöfnunargjaldið skal lagt í sérstakan sjóð fyrir hvert verðjöfnunarsvæði. Nefnast sjóðir þessir verðjöfnunarsjóðir. Verðjöfnunargjaldið skal greitt eftir á í byrjun hvers mánaðar, og má innheimta það með lögtaki hjá seljendum mjólkurinnar. Verðjöfnunargjaldið skal vera til verðuppbótar á þá mjólk, sem notuð er til vinnslu í viðurkenndum mjólkurbúum, sem starfa á verðjöfnunarsvæðinu. Stjórn eða stjórnir mjólkurbúanna ákveða verðuppbætur og geta þær verið misháar eftir því hverjar afurðir hafa verið unnar úr mjólkinni.

4. gr.

Útsöluverð á mjólk og mjólkurafurðum á hverjum sölustað innan verðjöfnunarsvæðis skal ákveðið af 5 mönnum. Tveir þeirra skulu vera úr stjórn

hlutaðeigandi mjólkurbús eða sölusamlags, tveir tilnefndir með hlutfallskosningu af hlutaðeigandi bæjarstjórn eða hreppsnefnd, en oddamaðni skipar landbúnaðarmálaráðherra. **49** 10. sept.

Útsöluverð skal á hverjum tíma reiknað út, eftir því sem við verður komið, eftir vísitölum. Nánari ákvæði um þetta skulu sett með reglugerð.

5. gr.

Þar sem aðeins eitt viðurkennt mjólkurbú er starfandi á verðjöfnunarsvæði, skal það annast alla sölu á neytlumjólk, rjóma og nýju skyrri á því svæði. Tekur þetta einnig til þeirrar mjólkur, sem undanþegin er verðjöfnunargjaldi samkvæmt 2. gr., 2. mgr. Þar sem fleiri en eitt mjólkurbú eru starfandi á sama verðjöfnunarsvæði, skal öll sala á þessum vörum fara fram frá einni mjólkurmiðstöð. Heimilt er stjórn samsölnunnar að taka í sínar hendur sölu á öðrum mjólkurafurðum, sem búin framleiða. Skulu öll mjólkurbú og félag mjólkurframleiðenda, sem samkvæmt lögum þessum taka þátt í sölusamtökum á svæðinu, skipa stjórn, sem annast sölu og allar framkvæmdir sölusamlagsins.

Þar sem svo stendur á sem segir í 1. málsg. skal öðrum óheimilt að starfrækja sölubúðir með mjólk, rjóma og nýtt skyr í hlutaðeigandi kaupstöðum og kauptúnnum.

Skylt er mjólkurbúum, sem fengið hafa einkaleyfi til þes að starfrækja mjólkurbúðir að sjá um, að ætíð sé nóg neytlumjólk til sölu á þeim stöðum. Öll mjólk og allur rjómi, sem selt er samkvæmt þessari grein, skal vera gerilsneytt af viðurkenndum mjólkurbúum. Þó getur landbúnaðarráðherra veitt undanþágu um mjólk, sem seld er í kauptúnnum og sveitum.

Um framleiðslu og meðferð á mjólk handa ungbörnum og sjúklingum skulu sett ákvæði í reglugerð í samráði við yfirstjórn heilbrigðismálanna. Sala á þeirri mjólk skal fara fram á sama hátt og sala á annari neytlumjólk.

Heimilt er landbúnaðarráðherra, er sérstaklega stendur á, svo sem ef mjólkurbú rekur aðra óskylda starfsemi, að gera það skilyrði fyrir viðurkenningu eða starfsemi löggiltra mjólkurbúa, að þau taki til gerilsneyðingar mjólk fyrir utanfélagsmenn gegn sanngjörnu gjaldi eftir samningi eða hámarksverði, er ráðherra ákveður.

6. gr.

Ríkisstjórnin skipar 7 manna nefnd, til eins árs í senn, í fyrsta sinn til 1. maí 1935, til að hafa á hendi stjórn mjólkursölumála samkvæmt lögum þessum, og nefnist hún mjólkursölu nefnd. Nefndin skal skipuð þannig: Stjórn Mjólkurbandalags Suðurlands tilnefnir 2 menn, skal annar tilnefndur af stjórnendum bandalagsins austan Hellisheiðar, en hinn af stjórnendum þess vestan heiðar. Samband ísl. samvinnufélaga tilnefnir 1 mann, bæjarstjórn Reykjavíkur tilnefnir 1 mann, Alþýðusamband Íslands tilnefnir 1 mann og landbúnaðarráðherra skipar án tilnefningar 2 menn í nefndina og skal hann skipa annan þeirra formann nefndarinnar. Fulltrúi bæjarstjórnar Reykjavíkur vikur sæti úr nefnd-

49 inni, þegar hún hefir til meðferðar málefni annarra kaupstaða eða kauptúna, og tekur þá sæti hans fulltrúi tilnefndur á sama hátt af hlutaðeigandi bæjarstjórn eða hreppsnefnd. Nú vanrækir einhver aðili að tilnefna í nefndina og tilnefnir þá landbúnaðarráðherra mann eða menn í hans stað.

Fastir nefndarmenn séu búsettir í Reykjavík, eða svo nærri Reykjavík, að þeir geti mætt á fundum þar, þegar þörf krefur.

Þóknun til mjólkursölunefndar skal að $\frac{3}{4}$ hlutum greidd úr verðjöfnunarsjóðum og að $\frac{1}{4}$ hlutum úr ríkissjóði, og sé þóknunin ekki hærri en kr. 10.00 til hvers fundarmanns fyrir hvern fundardag. Annar óhjákvæmilegur kostnaður við störf nefndarinnar greiðist af sömu aðiljum og í sömu hlutföllum.

7. gr.

Störf mjólkursölunefndar eru aðallega þessi:

- a. Að ákveða verðjöfnunarsvæðin.
- b. Ákvörðun verðjöfnunargjalds og yfirumsjón með innheimtu þess, en falið getur hún innheimtuna stjórnnum mjólkurbúa eða hverjum öðrum er hún telur bezt henta.
- c. Að hafa yfirumsjón með verðjöfnunarsjóðum og ákveða uppbætur úr þeim, ef stjórnir viðurkenndra mjólkurbúa á verðjöfnunarsvæði koma sér ekki saman um verðjöfnunina.
- d. Að hafa eftirlit með því, að gætt sé fyllstu hagsýni og sparnaðar í rekstri mjólkurbúanna, og getur nefndin takmarkað verðuppbótina til þeirra búna, sem hún telur hafa óhæfilega háan rekstrarkostnað.
- e. Að hafa yfirumsjón með samsölu mjólkur, sbr. 5. gr. Nú verður ágreiningur milli mjólkurbúa um skipun samsölustjórnar eða um annað, er lýtur að skipulagningu á verðlagssvæði, og sker þá mjólkursölunefndin úr.
- f. Að hafa eftirlit með því að mjólkurafurðir verði ekki fluttar til landsins, nema brýna nauðsyn beri til, enda sé innflutningurinn í höndum mjólkursölunefndar.
- g. Að hafa eftirlit með vöruvöndun mjólkur og gefa fyrirskipanir, er að því lúta.

8. gr.

Skylt er mjólkurbúum og öðrum, sem verzla með mjólk og mjólkurafurðir að láta mjólkursölunefnd í té og hverjum einstökum nefndarmanni, er kröfu kann að gera um það, allar upplýsingar og skýrslur, sem hún óskar eftir um sölu mjólkur, kostnað við sölu, flutninga og meðferð mjólkur og annað, sem nefndinni þykir máli skipta.

9. gr.

Nú eykst smjörframleiðsla í landinu svo, að erfitt verður að selja smjórið á venjulegan hátt, og skal þá blöndun á smjöri í smjörliki koma til framkvæmda eftir tillögum mjólkursölunefndar að fengnu samþykki landbúnaðarráðherra.

10. gr.

Ef mjólk eða rjóma þarf að flytja til sölu milli verðjöfnunarsvæða, skal ekki greiða verðjöfnunargjald af þeim vörum á útsölastaðnum, ef sannað er, að það sé greitt á framleiðslusvæðinu.

Verði ágreiningur um heildsöluverð á þessum vörum, sker mjólkursölunefnd úr.

11. gr.

Mjólkursölunefnd getur leyft, að niður falli greiðsla verðjöfnunargjalds á einhverju verðlagssvæði, ef mjólkurframleiðendur á því svæði koma sér saman um ákveðið verð til framleiðenda á svæðinu með eða án ákveðinna hlutfalla í sölu mjólkur, rjóma og annarra mjólkurafurða á aðalmarkaðsstöðum svæðisins eftir fjarlægð frá markaðsstöðunum og öðrum staðháttum.

12. gr.

Öll mjólk, sem viðurkennd mjólkurbú taka á móti til sölu eða vinnslu, skal metin eftir gæðum við móttöku og flokkuð til verðs. Við flokkunina skal að minnsta kosti taka tillit til fitumagns mjólkurinnar og gerlagróðurs í henni. Nánari ákvæði um þetta skal setja í reglugerð.

13. gr.

Landbúnaðarráðherra setur reglugerð um framkvæmd laga þessara og starfsemi mjólkursölunefndar. Jafnframt er honum heimilt að ákveða í reglugerð sérstöðu kúabúa, sem rekin eru af bæjarfélögum eða ríki.

14. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá kr. 10.00 og allt að kr. 10.000.00, nema þyngri refsing liggji við samkvæmt lögum. Sektir renna í verðjöfnunarsjóð.

15. gr.

Mál út af brotum gegn lögum þessum og samþykktum og reglugerðum, er settar kunna að verða samkvæmt þeim, skulu sæta meðferð almennra lög-reglumála.

16. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og eru jafnframt úr gildi felld lög nr. 47, 26. október 1917, um mjólkursölu í Reykjavík og lög nr. 97, 19. júní 1933, um heilbrigðisráðstafanir um sölu mjólkur og rjóma, svo og öll önnur ákvæði, sem fara í bág við lög þessi. Lög þessi skulu endurskoðuð ekki síðar en á reglulegu Alþingi 1936.

Ákvæði um stundarsakir.

Mjólkursölunefnd skal þegar sjá um að hafinn verði undirbúningur til sam-sölu mjólkur, þannig að byrja megi að framkvæma söluna eigi síðar en um

49 næstu áramót. Til þess tíma er framleiðendum mjólkur, þrátt fyrir ákvæði 5. gr. 10. sept. laga þessara, heimilt að selja mjólk sína ógerilsneydda beint til neytenda innan bæjar eða sveitarfélags framleiðenda, en gjalda skulu framleiðendur til verðjöfnunarsjóðs samkvæmt lögum þessum, og skal gjaldið miðað við 2500 lítra mjólkurmagn árlega á hverja kú, sem slíkir framleiðendur hafa. Greiði framleiðendur þessir ekki verðjöfnunargjaldið á réttum tíma, getur mjólkursölunefnd svipt þá heimild til sölu mjólkur utan mjólkurbúanna.

Ákvæði þessi um stundarsakir öðlast gildi samtímis framangreindum bráðabirgðalögum, og varða brot gegn þeim þar greindum viðurlögum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Skaganum, 10. september 1934.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Hermann Jónasson.

50
16. sept.

KONUNGLEG AUGLÝSING

um að ríkisstjórn skuli falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þaræð Vér erum á förum til útlanda, viljum Vér samkvæmt lögum 11. febrúar 1871, sbr. 3. gr. dansk-íslenzka sambandslaga, að ríkisstjórn í fjarvist Vorri sé falin á hendur ríkisarfanum.

Því birtum Vér hérmeð Vorum kæru og trúu þegnum, að hans konunglega tign krónprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg tekur við ríkisstjórn í Voru nafni frá 20. þ. m. að kvöldi dags þangað til Vér komum heim aftur.

Gjört á Skaganum, 16. septembermánaðar 1934.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Hermann Jónasson.